

ดนตรีสากล

❖ ปัจจัยในการสร้างสรรค์ผลงานดนตรีสากล

ดนตรีสากลหรือดนตรีตะวันตกมีพื้นฐานจากความมุ่งหวังไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า จากหลักปรัชญากรีกโบราณ ในราวช่วงปี 800 ก่อนคริสตกาล ที่เน้นความสำคัญของการสร้างร่างกายให้แข็งแรงด้วยการเล่นกีฬา และงตงามของจิตใจด้วยศิลปะ บทกวี ดนตรี การละคร และระบำรำฟ้อน เพื่อสร้างสรรค์ให้มนุษย์ สมบูรณ์

ดนตรีสากล เป็นดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติตะวันตก มีการบันทึกเพลงเป็น สัญลักษณ์ ที่เรียกว่า โน้ตสากล ต่อมามีการพัฒนาและเป็นที่ยอมรับทั่วโลก มีการนำเพลงและเครื่องดนตรีจากต่างประเทศซึ่งเป็นที่นิยมกัน มาใช้ในประเทศ มีการใช้โน้ตสากล จังหวะเพลงที่เป็นสากล

ดนตรีเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ปรุงแต่งขึ้น และได้เป็นเพื่อนทางจิตใจของ มนุษย์มาช้านานแล้ว คำถามที่ว่าศิลปะแขนงนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อใด ไม่มีผู้ใดสามารถให้คำตอบได้ แต่ว่า อาศัยหลักฐานและข้ออ้างทาง **มานุษยวิทยา (anthropology)** แล้วก็จะกล่าวได้ว่า ดนตรีเริ่มมาตั้งแต่ ยุคก่อนประวัติศาสตร์นานนักหนาแล้ว มีหลักฐานว่าอารยธรรมของดนตรีในซีกโลกตะวันออกนั้น เกิด ขึ้นมาก่อนดนตรีในซีกโลกตะวันตกประมาณ 2,000 ปี สิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดดนตรีขึ้นครั้งแรก คือ **“ความหวาดกลัว”** ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเกิดกลางวันหรือกลางคืน การผลัดเปลี่ยนของ ฤดูกาล พายุแลบ พายุร้อง ฝนตก น้ำท่วม แผ่นดินไหว ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งที่สร้างความประหวั่นพรัน ปรังและความกังวลใจให้แก่มนุษย์ในยุคนั้นเป็นอันมาก พวกเขา มีความเข้าใจว่า ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มีทั้งพระเจ้าที่ดีและร้ายอยู่ในตัว

ไม่เพียงแต่เท่านั้นมนุษย์ยังมีความเชื่อว่าความงอกงามของพืชพันธุ์ธัญชาติ การพ้นภัยอันตรายจากสัตว์ ร้าย การพ้นหายจากโรคภัยไข้เจ็บ ฯลฯ ก็ล้วนเป็นความกรุณาปราณีที่ได้รับจากพระเจ้าทั้งสิ้น ฉะนั้นการ ที่จะเอาใจและตอบแทนบุญคุณพระเจ้าต่าง ๆ ก็ทำได้โดยการบวงสรวง การเต้น การร้อง และการ แสดงสิ่งที่เขาปรารถนาจะให้เกิดขึ้น

สิ่งที่ทำให้เกิดดนตรีขึ้นอีกอย่างหนึ่งก็คือ **“ความสบายอกสบายใจ”** นักปราชญ์ได้ สันนิษฐานว่าผู้หนึ่งผู้ใดที่ออกไปล่าสัตว์ ขณะที่เรารอดักสัตว์อย่างสบายอารมณ์อยู่นั้น เขาอาจจะเอาคัน ธนูหรือหน้าไม้มาลองดีดสายดู เมื่อเขาสามารถดีดให้เกิดเสียงสูงต่ำบ้าง เขาก็เกิดความพอใจและคันธนูก็ ได้เป็นต้นกำเนิดของพิณขึ้นในเวลาต่อมา ส่วนปีและขลุ่ยเกิดขึ้นมาอย่างไรนั้น นักปราชญ์ก็ได้ สันนิษฐานว่าพวกเด็กเลี้ยงแกะ เด็กเลี้ยงวัว เมื่อนำฝูงสัตว์ของตนออกไปเลี้ยงตามท้องทุ่งก็อาจเกิด ความรู้สึกเบื่อหน่ายแลงอวยเหงา การที่จะแก้อาการเหล่านี้ เขาอาจจะไปตัดปล้องไม้หรือเก็บเอา กระจุกสัตว์มาถือจับเล่นก่อน เผอิญปล้องไม้หรือกระจุกสัตว์นั้นเกิดมีรู และเผอิญอีกเช่นกันที่เขาเอา มันมาลองเป่าดู ครั้นเกิดเป็นเสียงเขาก็คงจะทิ้งจะกับมันมาก และพยายามปรับปรุงสิ่งเหล่านั้นจน กลายเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ สำหรับกลองนั้น นักปราชญ์ให้ความเห็นว่า มนุษย์ในยุคหนึ่งคงลองเอาขน สัตว์ซึ่งบนหิ้งที่กลวงหรือไม้กบตันไม้กลวง เมื่อเอาลองมือและไม้ตีบนหนังที่ขึงตึงนั้นก็เกิดเสียงดัง

ขึ้น และนี่คือต้นกำเนิดกลองใบแรกของโลก ท่านทั้งหลายคงจะเคยเห็นรูปร่างและเคยฟังเสียงของเครื่องดนตรีบางชนิดของวงดุริยางค์ในปัจจุบันมาแล้ว เป็นต้นว่า พิณฮาร์พ ขลุ่ยฟลูท กลองทิมปานี เครื่องดนตรีเหล่านี้ได้มีวิวัฒนาการเป็นขั้นๆ ต่อเนื่องกันมานานักหนาแล้วจากสิ่งทีคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้ก่อกำเนิดมันขึ้นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ครั้นเมื่อมนุษย์รู้จักการเพาะปลูกและนำสัตว์มาเลี้ยง พวกเขาาก็เริ่มตั้งถิ่นฐาน สร้างที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งสังคมของเขาเริ่มขยายตัวและซับซ้อนขึ้น มีการช่วยเหลือระหว่างกันมากกว่าแต่ก่อน พวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องออกไปล่าสัตว์ตามลำพังและอยู่อย่างเร่ร่อน เวลาว่างก็ได้มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัวเขาได้ใช้เวลาว่างปรับปรุงสภาพเป็นอยู่ของเขาให้ดีขึ้น และดนตรีก็พลอยได้รับการปรับปรุงตามไปด้วย สิ่งที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งคือ มนุษย์เริ่มมีความศรัทธาหรือความเชื่อมั่นต่อสิ่งศักดิ์ร่วมกันมากยิ่งขึ้น และในเวลาต่อมาเมื่อศาสนาได้อุบัติขึ้น การขับร้องและการบรรเลงก็ค่อยๆ มีวิวัฒนาการกลายเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนา

เพลงศาสนาหรือดนตรีทางศาสนานี้เองที่มีส่วนสำคัญ ทำให้ศาสนารุ่งเรืองขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคริสต์ศาสนา ประจักษ์พยานที่ทำให้เรานึกถึงเรื่องนี้ได้อย่างถ่องแท้คือ วิวัฒนาการของดนตรีคริสต์ศาสนาตั้งแต่รัชสมัยของยุโรปมาจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งนับเป็นช่วงเวลาอันร่วม 7 ศตวรรษ หนึ่งคำว่า **"ดนตรีศาสนา"** นี้ตรงกับคำในภาษาอังกฤษที่ว่า **church music** หรือ **sacred music** คำในภาษาอังกฤษทั้งสองนี้ได้ใช้กันมาอย่างกว้างขวางทัดเทียมกัน

ดังได้กล่าวแล้วว่า **Sacred music** คือ ดนตรีศาสนา ที่ตรงกันข้ามกับคำนี้คือ **secular music** คำว่า **secular music** ก็คือดนตรีที่ให้ความรื่นเริงทางโลกหรือให้ความบันเทิงใจกับปุถุชน ถ้าจะพูดให้เข้าใจอย่างง่ายๆ ก็จะเป็น **secular music** คือ **"ดนตรีวัด"** และ **secular music** คือ **"ดนตรีบ้าน"** ทั้งนี้เพราะ **secular music** มักขับร้องแลบรรเลงกันในวัด ส่วน **secular music** ส่วนมากจะปฏิบัติและฟังกันตามบ้าน ซึ่งนับตั้งแต่พระราชวังลงไปจนถึงทับของคนยากคนจน

ในขณะที่ดนตรีศาสนากำลังเจริญเฟื่องฟูอยู่นั้น ดนตรีที่ให้ความรื่นเริงเพื่อฝูงอยู่นั้น ดนตรีที่ให้ความรื่นเริงบันเทิงใจก็ได้ก้าวรุดหน้าไปไม่น้อย ผู้คนได้นำเอาดนตรีมาใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น เช่น ใช้ประกอบการงานที่ใช้อยู่ทั้งในบ้านและนอกบ้าน เพลงประเภทนี้เรียกว่า **"เพลงขับร้องระหว่างการทำงาน"** (**work song**) ซึ่งได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเก็บผักข้าวโพด เพลงปั่นฝ้าย เพลงคนตัดต้นไม้ เป็นต้น

ในบรรดาเพลงขับร้องระหว่างการทำงาน เห็นจะไม่มีเพลงใดขึ้นชื่อเท่าเพลง **"Song of the Volga Boatman"** เพลงนี้เป็นเพลงพื้นเมืองเก่าแก่ของรัสเซีย เป็นเพลงของชาวเรือในแม่น้ำโวลก้าสมัยก่อน ชาวเรือจะเข้าแถวอยู่บนริมน้ำ ช่วยกันจูงลากเรือเพื่อให้แล่นทวนกระแสน้ำ พร้อมกับนั้นเขาจะร้องเพลงนี้ช่วยให้จังหวะของการทำงานดีขึ้น

เมื่อกล่าวถึงชาวเรือ ก็ควรจะกล่าวถึงเพลงชาวเรือบทหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี เพลงนั้นก็ คือ เพลงชาวเรือเนเปิลส์ (Neapolitan boat song) ซึ่งมีชื่อว่า **"Santa Lucia"** (อ่านว่า ซันตา ลูซิอา) เสน่ห์ของเพลงนี้อยู่ตรงท่วงทำนองอันชวนให้ใฝ่ฝัน ชาวเรือในอ่าวเมืองเนเปิลส์ ประเทศอิตาลี จะขับร้องเพลงไพเราะบทนี้ในยามค่ำคืน ราวถึงความอ้างว้างของท้องทะเล และความมั่งคั่ง

ของระลอกคลื่นที่ส่งประกายระยิบระยับสีเงินยวงเมื่อต้องแสงจันทร์

เพลงที่ให้ความรื่นเริงบันเทิงใจแก่คนทั่ว ๆ ไป นอกจากเพลงขับร้องระหว่างการทำงาน แล้ว ก็ยังมีเพลงประกอบการเล่น เพลงประกอบระบำ เพลงรัก เพลงกล่อมเด็ก เพลงเทศกาลและเพลงอื่น ๆ อีกมากมาย

❖ บทบาทของดนตรีสากลในการสะท้อนสังคม

บทบาทหน้าที่ของดนตรี

ดนตรีเปรียบเสมือนเป็นพื้นฐานของสังคม ซึ่งมันสามารถอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางสังคมการเมืองและวัฒนธรรมได้ บางครั้งสังคมอาจไม่ได้มีความสัมพันธ์ที่ลงไปสู่ดนตรีโดยตรงทั้งหมด แต่ดนตรีมักถูกใส่ลงไปในการสร้างพลังบางอย่างให้กับกลุ่มชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความสำนึกให้เกิดขึ้น กล่าวได้ว่าสังคมนั้นมีส่วนที่ทำให้เราเข้าใจดนตรีมากขึ้น ทำให้เรารำลึกถึงมุมมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เช่น มุมมองของความสำเร็จ มุมมองของข้อผิดพลาด หรือมุมมองของข้อผิดพลาดที่ลึกซึ้ง และอื่น ๆ เป็นต้น

ดนตรีหรือบทเพลงคือการบันทึกภาพทางประวัติศาสตร์ที่สามารถสะท้อนเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ทางสังคม หรือสะท้อนแนวคิดอุดมการณ์ในแต่ละยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง เช่น การนำเอาดนตรีและบทเพลงมาใช้เพื่อเป็นสื่ออำนาจของกลุ่มชนในการต่อสู้เพื่อแย่งชิงพื้นที่ทางสังคมวัฒนธรรมในที่นี่หมายถึงดนตรีที่นำไปใช้กับการเมือง ซึ่งเป็นมุมมองทางดนตรีที่ทำหน้าที่ต่อสังคมและการเมือง ทั้งนี้สิ่งที่เกิดขึ้นถ้านำมาวิเคราะห์ลงไปอย่างลึกซึ้งก็จะพบถึงวิถีคิด สาระ ตลอดจนภาพสะท้อนต่าง ๆ ในสังคมที่มีการเชื่อมโยงมิติสัมพันธ์หลาย ๆ ด้าน บางครั้งทำให้เราสามารถนำกลับมาทบทวนและกำหนดแนวคิดเชิงปรัชญาทางดนตรีใหม่เพื่อนำมาใช้กับการเมืองได้

ดนตรีกับสื่อทางความคิด

ดนตรีหรือบทเพลงนั้นถือได้ว่าเป็นภาษาแห่งอารมณ์ ซึ่งนักแต่งเพลงได้พยายามกระตุ้นออกมาเป็นเสียงเพลง มีทั้งที่จงใจกระตุ้นและที่เกิดจากประสบการณ์ของตนเองซึ่งเพลงเป็นสื่อกลางในการติดต่อ และการทำความเข้าใจกันระหว่างมนุษย์ที่เก่าแก่ที่สุด เพลงจึงเป็นภาษาหรือ

เครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ในการสื่อความคิดต่อกัน ซึ่งการสื่อความคิดนี้จะมี ๒ ลักษณะคือ

1) การสื่อความคิดในเรื่องที่เป็นความจริง ซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ การสื่อความคิดประเภทนี้ไม่ก่อให้เกิดปัญหาถกเถียงมากนัก เนื่องจากเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นจริงด้วยเหตุผล และสามารถพิสูจน์ได้

2) การสื่อความคิดในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการยอมรับในคุณค่าเหล่านั้นได้ การสื่อความคิดประเภทนี้ก็คือ การชักจูงให้คล้อยตาม ซึ่งก็หมายถึงเพลงประเภทปลุกใจซึ่งมีใช้กันอยู่ในทุกสังคมมนุษย์นั่นเอง

จากแนวคิดของ David J. Elliott นักปรัชญาดนตรี ได้ให้มุมมองของกระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการฟังไว้ว่า การฟังและกระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการที่ไม่เป็นอิสระ ซึ่งมันจำเป็นต้องไปเกี่ยวข้องกับบริบทของความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการได้ยิน ซึ่งสิ่งที่เราได้ยินได้ฟังมันเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และในการรับข้อมูลเกี่ยวกับการฟังของมนุษย์นั้นมีข้อจำกัด เราไม่สามารถรับรู้ข้อมูลทุกสิ่งทุกอย่างได้ในการฟังครั้งเดียว การฟังและการรับรู้ของมนุษย์นั้นมีขอบเขตจำกัด แต่ในความเป็นจริงสมองของมนุษย์สามารถรับเสียงได้ทุกเสียง สมองของมนุษย์ไม่ได้ทำงานที่ละภาคส่วน แต่ทุกส่วนของสมองทำงานพร้อมกัน ดังนั้นขณะที่มนุษย์กำลังรับรู้ถึงกระบวนการฟังต่าง ๆ นั้นสมองก็จะช่วยในการจัดสรรข้อมูลในขั้นต้น โดยพิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏในด้านความตั้งใจ ความตระหนัก ตลอดจนการทบทวนข้อมูลต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อการตัดสินใจในการรับสารสื่อสารนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นต่อกระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคนด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวมองเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของดนตรีเป็นตัวสื่อสารไปยังผู้รับสารโดยการแปลผลจากสิ่งที่ได้รับมาและส่งผ่านไปยังสมอง และส่งผลทางด้านจิตใจของผู้รับสารเป็นผู้เลือกที่จะรับหรือไม่รับ แต่ปัจจัยอีกอย่างในการตัดสินใจของผู้รับสารนั้นไม่สามารถละเลยบริบททางสังคมซึ่งปัจจัยดังกล่าวมันสามารถเป็นตัวสร้างการตัดสินใจในการรับสารได้เช่นกัน สิ่งที่ต้องตระหนักหรือสิ่งที่ต้องตัดสินใจในบางครั้งอาจจำเป็นต้องตอบสนองต่อสถานะของสังคมในแต่ละยุคสมัยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือสัญลักษณ์ในการสร้างความเข้าใจ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้สึกต่าง ๆ ให้กับกลุ่มชน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแต่ละกลุ่มชน ไม่ว่าจะป็นมิติของพลังอำนาจรัฐหรือมิติของพลังอำนาจประชาชน ซึ่งสามารถมองผ่านภาพสะท้อนของสังคมตั้งแต่อดีต

มาจนถึงปัจจุบันได้

ดนตรีกับความเคลื่อนไหวทางสังคม

การมองเห็นสถานะความเป็นจริงทางสังคมของดนตรีในเชิงปรัชญา โดยมองถึงการนำไปใช้ให้เกิดผลต่อการกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง การส่งผ่านความคิดทางดนตรีคือแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจ หรือยั่วยุ ซึ่งมันเป็นสิ่งท้าทายที่เหนือความเชื่อ ดนตรีมักเกิดขึ้นเสมอ ๆ ต่อที่ท่าของกิจกรรมมนุษย์ หรือบางสิ่งที่มีมนุษย์กระทำ ดนตรีคือการก่อรูปทางสังคมหรือเป็นการสร้างความทรงจำที่ตราตรึงให้กับสังคม รวมทั้งมันเป็นธรรมชาติและคุณค่าที่มีผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิบัติการของดนตรีไม่ได้อาศัยรูปแบบที่ตายตัว แต่จะใช้แก่นแท้ที่มันอยู่ภายในจิตใจเป็นตัวสร้าง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มันถูกสร้างขึ้นโดยสำนักกรรมหมู่ของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่าดนตรีสามารถแยกแยะคนในสังคมได้ ซึ่งดนตรีนี้ไม่พ้นกับการดำรงอยู่ในสถานะของการรองรับทางสังคม ดังนั้นดนตรีคือตัวตนของสังคม

จากแนวคิดข้างต้นเมื่อมองถึงดนตรีกับการเคลื่อนไหวทางสังคม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมการเมืองไทยนั้น คำอธิบายถึงปรากฏการณ์ที่ชัดเจนมีหลาย ๆ ช่วงเวลา ดังเช่น สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ที่คณะผู้ก่อการพยายามสร้างเพลงชาติขึ้นมาใหม่ โดยให้เหตุผลว่าเพลงที่เกิดขึ้นมาใหม่เป็นของประชาชน เพลงสรรเสริญพระบารมีที่มีอยู่แล้วเป็นเพลงของพระมหากษัตริย์ ซึ่งภาพสะท้อนดังกล่าวเป็นการสร้างความชอบธรรมให้เห็นความต่างที่ชัดเจนกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย หรืออีกปรากฏการณ์หนึ่งในยุคสมัยจอมพลป.พิบูลสงครามได้ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีนโยบายเปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามประเทศมาเป็นประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๒ และได้ทำการปรับปรุงเพลงชาติเพื่อให้เข้ากับชื่อประเทศที่เปลี่ยนใหม่ รวมทั้งยุคดังกล่าวเป็นยุคของความพยายามสร้างชาติใหม่ ซึ่งมีหลายปัจจัยส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกระดับ เช่น การให้ประชาชนทุกคนทำความเคารพเพลงชาติในตอนเช้าเวลา ๘.๐๐ น. และเย็นเวลา ๑๘.๐๐ น. ซึ่งทุกคนจะต้องหยุดยืนตรง ซึ่งประชาชนบางคนก็มีความรู้สึกชื่นชมแต่บางคนก็รู้สึกขบขันต่อสิ่งที่ได้กระทำ จากนโยบายดังกล่าวทำให้เกิดเอกลักษณ์ใหม่ของสังคมที่ปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น

จากมุมมองข้างเป็นเพียงตัวอย่างบางประการของดนตรีกับความเคลื่อนไหวทางสังคมการเมืองไทย ทำให้เห็นมุมมองของบทเพลงที่เกิดขึ้นภายใต้สภาวะเงื่อนไขทางสังคม ซึ่งมันสามารถเป็นปัจจัยในการสร้างสำนักกรรมหมู่ และนำไปสู่การเคลื่อนไหว ตลอดจนสามารถปรับเปลี่ยนทางสังคมจากสถานการณ์หนึ่งไปอีกสถานการณ์หนึ่งได้อย่างชัดเจน แต่ทั้งนี้ความ

เคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองไทยยังคงมีมิติเชิงซ้อนในการเปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนอีกหลาย ๆ กลุ่มชน เช่น กลุ่มที่แสดงความเห็นต่างกับรัฐอย่างชัดเจน หรือกลุ่มที่เห็นต่างกับรัฐแต่ก็สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางสังคมได้ ซึ่งหน่วยงานสังคมดังกล่าวเป็นมุมมองการวิเคราะห์ในระดับจุลภาค ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาคของสังคมการเมืองไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

บทบาทหน้าที่ของดนตรีที่มีต่อสังคมนั้นมีบทบาทอยู่หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น การให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายความเครียดให้กับประชาชนในสังคม การใช้ดนตรีเป็นสื่อกลางในการช่วยบำบัดผู้ป่วย หรือแม้กระทั่งการใช้ดนตรีเพื่อเป็นสื่อเพื่อสร้างพลังบางอย่างให้กับกลุ่มชนต่าง ๆ เพื่อสร้างความสำนึกให้เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นเราจะเห็นว่าดนตรีนั้นเปรียบเสมือนกับสถาบันหนึ่งในโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญไม่แพ้กับสถาบันอื่น ๆ ในสังคม

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับดนตรีสากล

❖ วิวัฒนาการของดนตรีสากล

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมนุษย์ มนุษย์รู้จักนำดนตรีมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ หลังจากที่มีมนุษย์รู้จักการจดบันทึกข้อมูล จึงทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบประวัติความเป็นมาของดนตรี การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรี ทำให้เราเข้าใจมนุษย์ด้วยกันมากขึ้น เข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และเข้าใจการสืบทอดทางวัฒนธรรมดนตรี

การกำเนิดของเครื่องดนตรีเกิดขึ้นตั้งแต่สมัยโบราณ โดยมนุษย์รู้จักการสร้างเครื่องดนตรีง่ายๆ จากธรรมชาติรอบข้างคือ เริ่มจากการปรบมือผิวกาย เคาะหิน หรือนำกิ่งไม้มาตีกันซึ่งต่อมาได้มีการสร้างเครื่องดนตรีที่มีรูปทรงลักษณะต่างๆ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละชนชาติ โดยมีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและลักษณะเครื่องดนตรีของชนชาติต่างๆ โดยเฉพาะเครื่องดนตรีสากลที่เป็นเครื่องดนตรีของชาวตะวันตกที่นำมาเล่นกันแพร่หลายในปัจจุบัน สำหรับการกำเนิดของดนตรีตะวันตกนั้นมาจากเครื่องดนตรีของชนชาติกรีกโบราณที่สร้างเครื่องดนตรีขึ้นมา 3 ชนิดคือ ไลรา คีธารา และออโรสจ ต่อมาได้มีการพัฒนาสร้างเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ ทั้งประเภทเครื่องสายเครื่องเป่า เครื่องทองเหลือง เครื่องตี และเครื่องดีดหรือเครื่องเคาะ เช่นไวโอลิน ฟลูต ทรัมเป็ต กลองชุด กีตาร์ ฯลฯ โดยพบเครื่องดนตรีสากลได้ในวงดนตรีสากลประเภทต่างๆ ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน

การสืบสาวเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของดนตรีตั้งแต่สมัยโบราณมา นับว่าเป็นเรื่องยากที่จะให้ได้เรื่องราว สมัยของการรู้จักใช้อักษรหรือสัญลักษณ์อื่นๆ เพิ่งจะมีปรากฏและเริ่มนิยมใช้กันในสมัยเริ่มต้นของยุค Middle age คือระหว่างศตวรรษที่ 5-6 และการบันทึกก็มีเพียงเครื่องหมายแสดงเพียงระดับของเสียง และจังหวะ (Pitch and time) ดนตรีเกิดขึ้นมาในโลกพร้อมกับมนุษย์เรานั่นเอง ในยุคแรกๆมนุษย์อาศัยอยู่ในป่าดง ในถ้ำ ในโพรงไม้ แต่ก็รู้จักการร้องรำทำเพลงตามธรรมชาติ เช่นรู้จักปรบมือ เคาะหิน เคาะไม้ เป่าปาก เป่าเขา และเปล่งเสียงร้องตามเรื่อง การร้องรำทำเพลงไปเพื่ออ้อนวอนพระเจ้าเพื่อช่วยให้ตนพ้นภัย บันดาลความสุขความอุดมสมบูรณ์ต่างๆ ให้แก่ตน หรือเป็นการบูชาแสดงความขอบคุณพระเจ้าที่บันดาลให้ตนมีความสุขความสบาย

โลกได้ผ่านหลายยุคหลายสมัย ดนตรีได้วิวัฒนาการไปตามความเจริญและความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ เครื่องดนตรีที่เคยใช้ในสมัยเริ่มแรกก็มีการวิวัฒนาการมาเป็นขั้นๆ กลายเป็นเครื่องดนตรีที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ เพลงที่ร้องเพื่ออ้อนวอนพระเจ้า ก็กลายมาเป็นเพลงสวดทางศาสนาและเพลงร้องโดยทั่วไป

ในระยะแรก ดนตรีมีเพียงเสียงเดี่ยวและแนวเดี่ยวเท่านั้นเรียกว่า Melody ไม่มีการประสานเสียง จนถึงศตวรรษที่ 12 มนุษย์เราเริ่มรู้จักการใช้เสียงต่างๆ มาประสานกันอย่างง่าย ๆ เกิดเป็นดนตรีหลายเสียงขึ้นมา

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกหลายคนคงคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัวเหลือเกิน และมักมีคำถามเสมอว่าจะศึกษาไปทำไมคำตอบก็คือ ดนตรีตะวันตกเป็นรากเหง้าของดนตรีที่เราได้ยินได้ฟังกันทุกวันนี้ ความเป็นมาของดนตรีหรือประวัติศาสตร์ดนตรีนั้นหมายถึงการมองย้อนหลังไปในอดีตเพื่อพยายามทำความเข้าใจกับแง่มุมต่าง ๆ ของอดีตในแต่ละสมัยนับเวลาย้อนกลับไปเป็นเวลาหลายพันปีจากสภาพ

สังคมที่แวดล้อมทัศนคติและรสนิยมของผู้สร้างสรรค์และผู้ฟังดนตรีในแต่ละสมัยนั้นแตกต่างกันอย่างไร จากการลองฝึกลองถูกลองแล้วลองอีกการจินตนาการตาม แนวคิดของผู้ ประพันธ์เพลงจนกระทั่ง กลั่นกรองออกมาเป็นเพลงให้ผู้คนได้ฟังกันจนถึงปัจจุบันนี้

การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือการมองย้อนกลับไปในอดีตนั้นนอกจากเป็นไปเพื่อความเข้าใจในการได้ศึกษา เรียนรู้ และรับทราบเรื่องราวของอดีตโดยตรงแล้ว ยังเป็นการศึกษาเป็นแนวทางเพื่อทำความเข้าใจดนตรีที่เกิดขึ้นและ การเปลี่ยนแปลงในแง่ของดนตรีในปัจจุบัน และเพื่อนำมาใช้ในการทำนายหรือคาดเดาถึงแนวโน้มของดนตรีในอนาคตด้วย

ดนตรีเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์ และถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ มนุษย์รู้จักการสร้างเสียงดนตรีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร เช่น การตีเกราะ เคาะไม้ การเป่าเขาสัตว์ การเป่าใบไม้ เพื่อส่งสัญญาณต่าง ๆ มนุษย์รู้จักการร้องรำทำเพลง เพื่อให้หายเครียด เพื่อความบันเทิง หรือเพื่อการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของเสียงดนตรี มนุษย์ได้ทำให้เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติของมนุษย์มาโดยตลอด ต่อมาเมื่อมนุษย์ได้สนใจดนตรีในด้านศิลปะ ดนตรีจึงได้วิวัฒนาการขึ้นตามลำดับ

ยุคสมัยต่าง ๆ เป็นตัวแบ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ บนโลก โดยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ สมัยอารยธรรมโบราณ สมัยต้นและกลางคริสต์ศตวรรษ สมัยบาโรค สมัยคลาสสิก สมัยโรแมนติค และสมัยปัจจุบัน การดนตรีในยุคต่าง ๆ ก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกได้ว่ามาจากยุคใดและมีบทบาทอย่างไร ดังที่ ละเอียด เฮอร์ปัลด์ (2522: 1) กล่าวว่า ดนตรีในสมัยดึกดำบรรพ์มีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์มากกว่าในสมัยปัจจุบัน เป็นการแสดงออกถึงจิตวิทยา สังคม ศาสนา สิ่งสักการบูชา และ ภาษา เพลงทุกเพลงในสมัยดั้งเดิมจะต้องมีความหมายทั้งสิ้น การจะเข้าใจในเพลงนั้น ๆ อย่างถูกต้องแท้จริงจะต้องไปศึกษาจากชาวพื้นเมืองที่เป็นเจ้าของบทเพลงนั้น ดนตรีสมัยดึกดำบรรพ์มีหน้าที่ 2 ประการสำคัญ คือ

- (1) ก่อให้เกิดความตื่นเต้น เร้าใจ
- (2) ทำให้เกิดความผ่อนคลาย ความสุข

ต่อมาในอารยธรรมโบราณ (Ancient Civilization) ความเจริญของโลกมีอยู่ในภูมิภาคตะวันออกชาติที่มีความเจริญทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น จีน ไทย อินเดีย ฯลฯ และภูมิภาคยุโรปตะวันออก เช่น อียิปต์ ซูเมอร์ บาบิโลเนีย ลูเตีย และกรีก ดนตรีทั้งในเอเชีย และยุโรปตะวันออก ได้เริ่มมีวิวัฒนาการขึ้นโดยมีการคิดค้นบันไดเสียงเพื่อแบ่งแยก จักรระบบเสียงเป็นของแต่ละชนชาติขึ้นมา เอกลักษณ์นี้ยังคงมีร่องรอยอยู่ในยุคปัจจุบัน เช่น **บันไดเสียงเพนทาโทนิค (Pentatonic Scale)** ก็ยังคงมีใช้กันในดนตรีภูมิภาคเอเชีย แต่มีความแตกต่างไปในสำเนียงและการจัดระบบเสียง ดนตรีกรีกโบราณ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีของดนตรีตะวันตกที่ยิ่งใหญ่ คือ เมื่อประมาณ 1000 ปีก่อนคริสตกาล มีการคิดค้นการแบ่งระบบเสียงอย่างชัดเจนด้วยแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ โดยนักปราชญ์กรีก คือ **พิธากอรัส** และมีการคิดเรื่องเครื่องดนตรีประกอบการร้อง มีการใช้เทคนิคการประพันธ์เพลงโดยใช้ Mode ซึ่งมีที่มาจากระบบ

เตตราคอร์ด (Tetrachord) ก่อให้เกิดบันไดเสียงโบราณต่างๆ เป็นปัจจัยพื้นฐานของการดนตรีในยุคต่อๆ มา

Percy A Scholes (อ้างถึงใน นพพร ด้านสกุล, 2541:10) ได้กล่าวถึงการก่อเกิดบันไดเสียงในดนตรีตะวันตกไว้อย่างน่าสนใจ สรุปความว่า ในราวประมาณ 550 ปีก่อนคริสตกาล Pythagoras ได้ค้นพบวิธีคิดการใช้มาตราวัดเชิงคณิตศาสตร์กับดนตรีได้เป็นคนแรก โดยใช้เส้นลวดเป็นอุปกรณ์การทดลอง ซึ่งทำให้เขาพบว่าเสียงที่เกิดจากการตีเส้นลวดจะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้ เมื่อแบ่งครึ่งเส้นลวด ระดับเสียงจะสูงขึ้นกว่าเดิม 1 ชุดระดับเสียง (Octave) ถือว่าเป็นความสำคัญระดับแรก เมื่อแบ่งเส้นลวดเป็น 3 ส่วนแล้ว 2 ใน 3 ส่วนของเส้นลวดจะมีระดับเสียงสูงขึ้นเป็นขั้นคู่ 5 เพอร์เฟ็ค ในกรณีนี้ถือว่าเป็นความสำคัญระดับรองลงมา และหากว่าแบ่งเส้นลวดออกเป็น 4 ส่วน 3 ใน 4 ส่วนดังกล่าวจะมีระดับเสียงสูงขึ้นจากพื้นเสียงเดิมเป็นขั้นคู่ 4 เพอร์เฟ็ค กรณีนี้ถือเป็นความสำคัญอันดับ 3 จากนั้น Pythagoras ยังนำเสนอไว้ว่าใน 1 ชุดระดับเสียง ประกอบด้วย กลุ่มเสียง 4 ระดับ (Tetrachord) 2 ชุด เชื่อมต่อกัน กลุ่มเสียง 4 ระดับตามแนวคิดของ Pythagoras มี 3 รูปแบบดังที่แสดงต่อไปนี้

1. semitone – tone – tone เรียกว่ากลุ่มเสียง 4 ระดับแบบดอเรียน (Dorian Tetrachord)
2. tone - semitone – tone เรียกว่ากลุ่มเสียง 4 ระดับแบบฟรีเจียน (Phrygian Tetrachord)
3. tone – tone – semitone เรียกว่ากลุ่มเสียง 4 ระดับแบบลิเดียน (Lydian Tetrachord)

ความที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้เราทราบว่ามีพิธากอรัส ได้ใช้ระเบียบวิธีคิดอย่างสูงเกี่ยวกับการแบ่งระบบของเสียงดนตรี และจากการคิด Tetrachord ชนิดหลักๆ ทั้ง 3 กลุ่ม เมื่อเรียงต่อ Tetrachord เข้าด้วยกัน 2 ชุดจะก่อให้เกิดบันไดเสียงต่างๆ ซึ่งบันไดเสียงที่คิดขึ้นได้เรียกว่า บันไดเสียงแบบพิธากอรัส (Pythagorean Scale) และเมื่อมีการขยายความรู้ไปใช้ในการขับร้องหรือเล่นเครื่องดนตรี ก็จะทำให้เกิดความนิยมเฉพาะกลุ่มจนเป็นชื่อเรียกบันไดเสียงขึ้นมาเฉพาะ เช่น บันไดเสียงไอโอเนียน (Ionian) ก็มาจากกลุ่มชนไอโอเนียนที่อยู่แถบริมทะเล บันไดเสียงไอโอเนียนเป็นที่คุ้นกันดีว่าเป็นบันไดเสียงเมเจอร์ (Major Scale) ในยุคปัจจุบันนั่นเอง อย่างไรก็ตามในเรื่องของโหมด (Mode) หรือบันไดเสียงโบราณนี้ได้รับแนวคิดมาตั้งแต่สมัยกรีกของจริงอยู่ แต่เมื่อถึงยุคกลางแล้วชื่อและลักษณะของระบบไม่ตรงกับระบบของกรีกเลย ดังเช่น ดอเรียนโหมดของกรีก คือ โน้ต E- E (เทียบจากคีย์บอร์ดแป้นสีขาวทั้งสิ้น) แต่ดอเรียนโหมดของยุคกลาง คือ โน้ต D- D ซึ่งวิวัฒนาการเหล่านี้เป็นผลมาจากความนิยมในการใช้ทั้งสี่โน้ต ตัวอย่างต่อไปนี้มาจากหนังสือ The Music of Early Greece โดย Beatrix Perham (1937:24) ได้แสดงบันไดเสียงกรีกโบราณทั้ง 3 ประเภทดังนี้

Dorian = E D C B, A G F E

Phrygian = D C B A G F E D

Lydian = C B A G F E D C

หมายเหตุ การไล่บันไดเสียงดังกล่าวเป็นตามนิยามของกรีกคือ การไล่ลง (Descending Scale) และโน้ตที่ขีดกันคือระยะครึ่งเสียง

(semitone) โน้ตที่ห่างกัน คือ ระยะเต็มเสียง (tone)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่าโครงสร้างทางดนตรีตะวันตกได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีของชนชาติกรีกซึ่งเป็นชนชาติโบราณที่มีอารยธรรมสูงส่ง กรีกได้ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ไว้มากมาย ทั้งในด้านคณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปะดนตรี เมื่อกรีกกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรโรมัน วัฒนธรรมด้านดนตรี ทั้งหมดจึงถูกถ่ายทอดไปสู่โรมัน เมื่ออาณาจักรโรมันล่มสลาย วัฒนธรรมดนตรีที่โรมันรับมาจากกรีก ได้แพร่กระจายไปสู่ชนชาติต่างๆ ทั่วภาคพื้นยุโรป ครั้นเมื่อคริสต์ศาสนาเกิดขึ้น ดนตรีก็ยังมีบทบาทควบคู่เป็นเงาตามตัวไปด้วย ยุคสมัยประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกแบ่งออกเป็นช่วงระยะเวลา แต่ละช่วงระยะเวลาหรือแต่ละสมัย มีลักษณะผลงานทางดนตรีที่แตกต่างกันออกไป ประวัติศาสตร์ดนตรีเริ่มตั้งแต่สมัยกลาง สมัยเรเนสซองส์ สมัยบาโรก สมัยคลาสสิก สมัยโรแมนติกสมัยอิมเพรสชันนิสติก และสมัยศตวรรษที่ 20

1.) ยุคกลาง

เริ่มประมาณปี ค.ศ. 400 - 1400 ในสมัยกลางนี้โบสถ์เป็นศูนย์กลางทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ การศึกษาและการเมือง วิวัฒนาการของดนตรีตะวันตกมีการบันทึกไว้ตั้งแต่เริ่มแรกของคริสต์ศาสนา บทเพลงทางศาสนาซึ่งเกิดขึ้นจากกรรประสมประสานระหว่างดนตรีโรมันโบราณกับดนตรียิวโบราณ เพลงแต่งเพื่อพิธีทางศาสนาคริสต์เป็นส่วนใหญ่ โดยนำคำสอนจากพระคัมภีร์มาร้องเป็นทำนอง เพื่อให้ประชาชนได้เกิดอารมณ์ซาบซึ้ง และมีศรัทธาแก่กล้าในศาสนา ไม่ใช่เพื่อความไพเราะของทำนอง หรือความสนุกสนานของจังหวะ เมื่อศาสนาคริสต์แพร่กระจายไปทั่วโลก ประเทศต่างๆ ได้นำบทเพลงที่ชาติตนเองคุ้นเคยมาร้องในพิธีสักการะพระเจ้า ดังนั้น เพลงที่ใช้อยู่ในพิธีของศาสนาคริสต์จึงแตกต่างกันไปตามภูมิภาคและเชื้อชาติที่นับถือ

เมื่อคริสต์ศาสนาเข้มแข็งขึ้น ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการขับร้องเพลงสวด ที่เรียกว่า **ชานท์ (Chant)** จนเป็นที่ยอมรับในหมู่พวกศาสนาคริสต์ **สันตะปาปาเกรกอรี (Pope Gregory the Great)** พระผู้นำศาสนาในยุคหนึ่ง คือ ผู้ที่รวบรวมบทสวดต่างๆ ที่มีอยู่ ให้เป็นหมวดหมู่ เปลี่ยนคำร้องจากภาษากรีกให้เป็นภาษาละติน กำหนดลำดับเพลงสวดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกคนปฏิบัติเหมือนกัน ผลงานการรวบรวมบทสวดของสันตะปาปาเกรกอรี ถูกเรียกว่า **เกรกอรีชานท์ (Gregory Chant)**หรือ**บทสวดของเกรกอรี** ซึ่งในศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคธอลิกก็ยังนำมาใช้อยู่จนปัจจุบัน ชานท์เป็นบทเพลงรองที่มีแต่ทำนอง ไม่มีการประสานเสียงและไม่มีการบังคับจังหวะ แต่ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญและรสนิยมของนักร้องเอง เพลงประเภทนี้ถูกเรียกว่า **เพลงเสียงเดียว** หรือเรียกว่า**โมโนโฟนี (Monophony)**

วิวัฒนาการที่สำคัญที่สุดของดนตรีเกิดขึ้นที่ปลายยุคกลาง ราวคริสต์ศตวรรษที่ 9 คือ การเพิ่มแนวร้องขึ้นอีกแนวหนึ่ง เป็นเสียงร้องที่เป็นคู่ขนานกับทำนองหลัก กำหนดให้ร้องพร้อมกันไป วิธีการเขียนเพลงที่มี 2 แนวนี้เรียกว่า **ออร์แกนัม (Organum)** จากจุดเริ่มนี้เองดนตรีสากลก็ได้พัฒนาไปอย่างมากมาย จากแนวสองแนวที่ขนานกันเป็นสองแนวแต่ไม่จำเป็นต้องขนานกันเสมอไป สวนทางกันได้ ต่อมาได้เพิ่มเสียงสองแนวเป็นสามแนวและเป็นสี่แนว จากเพลงร้องดั้งเดิมที่มีเพียงเสียงเดียว ได้พัฒนาขึ้นกลายเป็นเพลงหลายแนวเสียงหรือเรียกว่า **โพลีโฟนี (Polyphony)**

ปลายยุคกลางได้มีการเล่นดนตรีนอกวงการศาสนาขึ้นบ้าง โดยมีกลุ่มนักดนตรีเร่ร่อนเที่ยวไปในที่ต่างๆ เปิดการแสดงดนตรีประกอบการเล่านิทาน เล่าเรื่องการต่อสู้ของนักรบผู้กล้าหาญ ร้องเพลง หรือบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงมายากล แสดงกายกรรม แสดงการตันระบำต่างๆ จุดมุ่งหมายคือความบันเทิง นักดนตรีพเนจรเหล่านี้ กระจายอยู่ทั่วภาคพื้นยุโรป มีชื่อเรียกต่างกันไป พวกจองเกลอ (Jonglour) อยู่ทั่วไปในยุโรป พวกมิสสเทรล (Minstrel) เร่ร่อนอยู่ในอังกฤษ พวกทรูแวย์ (Trouveres) ทำหน้าที่บรรเลงเพลงในราชสำนักทางตอนเหนือของประเทศฝรั่งเศส และพวกทรูบาร์ทัวร์ (Troubadour) ทำหน้าที่บรรเลงเพลงในราชสำนักทางตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศส

2.) สมัยเรเนสซองส์ หรือ สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา

สมัยเรเนสซองส์ หรือ สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา เริ่มประมาณ ค.ศ. 1400 – 1600 เพลงศาสนายังมีความสำคัญอยู่เช่นเดิม เพลงสำหรับประชาชนทั่วไป เพื่อให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน ก็เกิดขึ้นด้วย การประสานเสียงได้รับการพัฒนาให้กลมกลืนขึ้น เพลงศาสนาเป็นรากฐานของ ทฤษฎีการประสานเสียง เพลงในยุคนี้แบ่งเป็นสองแบบ ส่วนใหญ่จะเป็นแบบที่เรียกว่า **อิมมิเททีฟโพลีโฟนี (Imitative Polyphony)** คือ มีหลายแนว และแต่ละแนวจะเริ่มไม่พร้อมกัน ทุกแนวเสียงมีความสำคัญแบบที่สองเรียกว่า **โฮโมโฟนี (Homophony)** คือ มีหลายแนวเสียงและบรรเลงไปพร้อมกัน มีเพียงแนวเสียงเดียวที่เด่น แนวเสียงอื่นๆ เป็นเพียงเสียงประกอบ เพลงในสมัยนี้ ยังไม่มีการแบ่งจังหวะที่แน่นอน คือ ยังไม่มีการแบ่งห้องออกเป็น 3/4 หรือ 4/4 เพลงส่วนใหญ่ก็ยังเกี่ยวข้องกับคริสต์ศาสนาอยู่เพลงประกอบขึ้นตอนต่างๆ ของพิธีทางศาสนาที่สำคัญคือ **เพลงแมส (Mass)** และ **โมเต็ต (Motet)** คำร้องเป็นภาษาละติน เพลงที่ไม่ใช่เพลงศาสนาก็เริ่มนิยมกันมากขึ้น ได้แก่ เพลงประเภท **แมดริกาล (Madrigal)** ซึ่งมีเนื้อร้องเกี่ยวกับความรักหรือยกย่องบุคคลสำคัญ และมักจะมีจังหวะสนุกสนาน นอกจากนี้ยังใช้ภาษาประจำชาติของแต่ละชาติ

เพลงบรรเลงเริ่มมีบทบาทในยุคนี้ เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ในการบรรเลง คือ ลูท ออร์แกนลม ฮาร์พซิคอร์ด เวอจินัล ซลุ่มเรคอร์ดอร์ ซอวิโอล องค์กรประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของดนตรียุคนี้ที่ถูกนำมาใช้ คือ **ความดัง - เบาของเสียงดนตรี (Dynamic)**

3.) ยุคบาโรก

ดนตรีในสมัยนี้จะอยู่ประมาณ ค.ศ. 1600 – 1750 ช่วงระยะเวลา นี้ ทวีปยุโรปกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านไปในทางที่ดีขึ้น

ดนตรีในสมัยนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสมบูรณ์ ดนตรีศาสนา และดนตรีของชาวบ้านมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกัน โครงสร้างของเพลงมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ลีลาในบทเพลงมีมากขึ้นวงดนตรีวงใหญ่ขึ้น มีการนำเครื่องดนตรีมาใช้อย่างหลากหลาย เพลงในยุคนี้จะมีจังหวะสม่ำเสมอมาก ทางด้านการประสานเสียงมีการใช้เสียงหลัก (Tonality) ที่แน่นอน เพลงแต่ละเพลงจะต้องอยู่ในกุญแจหนึ่ง เช่น เริ่มด้วยกุญแจ C ก็ต้องจบด้วยกุญแจ C มีกฎเกณฑ์การใช้คอร์ด นักประพันธ์เพลงในยุคนี้นิยมทำนองสั้นๆ (Motif) มาบรรเลงซ้ำๆ กัน โดยเลียนแบบให้สูงขึ้น หรือต่ำลงเป็นลำดับ หรือไม่ก็ซ้ำอยู่ในระดับเดียวกัน ในด้านจังหวะ ได้ทำให้กระชับขึ้นมาก โดยมีการใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signature) จุดสุดยอดแห่งการเขียนเพลงแบบนี้คือ เพลงประเภท ฟิวจ์ (Fugue) ซึ่งใช้เป็นทั้งเพลงร้องและเพลงบรรเลง เป็นเพลงที่มีหลายทำนองสลับซับซ้อน มีลวดลายมาก นอกจากนี้ การเขียนเพลงแบบโฮโมโฟนี คือ การประสานเสียงที่มีทำนองหลักหนึ่งแนว และมีแนวเสียงอื่นเป็นส่วนประกอบ ได้รับพัฒนาอย่างสมบูรณ์ในยุคนี้ นักประพันธ์เพลงหลายท่าน ได้สร้างผลงานโดยใช้หลักการประสานเสียงแบบโฮโมโฟนี ผู้มีชื่อเสียงมากในฐานะที่เป็นผู้บุกเบิกการประพันธ์เพลงแบบบรรเลงในยุคนี้ คือ วิวาลดี (Antonio Vivaldi ค.ศ. 1676 - 1741) เพลงที่เขาเขียนส่วนใหญ่ เป็นเพลงประเภท คอนแชร์โต (Concerto) ซึ่งเป็นเพลงสำหรับเดี่ยวคนเดียว ส่วนเพลงที่มีเดี่ยว 2 – 4 คน เพลงประเภทหลังนี้เรียกว่า คอนแชร์โต กรอสโซ (Concerto Grosso) ยุคนี้เป็นยุคที่ริเริ่มเขียนอุปรากร (Opera) ขึ้น ผู้ที่มีชื่อเสียงยิ่งใหญ่ทางด้านอุปรากร (Opera) คือ มอนทีเวร์ดี (Claudio Monteverdi ค.ศ. 1567 - 1643)

นักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงโด่งดังที่สุดในยุคนี้เป็นชาวเยอรมัน คือ เจ. เอส. บาค (Johann Sebastian Bach ค.ศ. 1685 - 1750) และ แฮนเดล (George Frideric Handel ค.ศ. 1685 - 1759) สำหรับบาคนั้น ได้แต่งเพลงต่างๆ ไว้เป็นจำนวนหลายร้อยเพลง และยังได้วางรากฐานทางดนตรีไว้มากจนได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาของดนตรีสากล” และส่วนแฮนเดลนั้น ใช้ชีวิตอยู่ในอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เขาได้แต่งเพลงร้องและเพลงบรรเลงไว้เป็นจำนวนมากเช่นกัน เพลงร้องที่มีชื่อเสียงที่สุดในโลกเพลงหนึ่ง คือ Messiah (ไทยออกเสียงว่า มิซซา) เป็นเพลงบรรยายถึงประวัติของพระเยซู เพลงนี้ใช้แสดงกันในฤดูคริสต์มาสทั่วทุกมุมโลก สำหรับเพลงบรรเลงนั้นได้เขียน คอนแชร์โต กรอสโซ (Concerto Grosso) ซึ่งเพลงไพเราะมากทั้งหมด 12 เพลง ที่วงดนตรีนิยมบรรเลงกันจนกระทั่งทุกวันนี้มี 2 เพลง คือ Water Music และ Fireworks Music

4.) ยุคคลาสสิก

เริ่มประมาณ ค.ศ. 1750 – 1820 สมัยนี้ดนตรีได้เริ่มออกมาแพร่หลายถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น สถาบันศาสนามีได้เป็นศูนย์กลางของดนตรีอีกต่อไป ดนตรีในยุคนี้ถือว่าเป็นดนตรีบริสุทธิ์ (Pure Music หรือ Absolute Music) เพลงต่างๆ นิยมแต่งขึ้นเพื่อการฟังโดยเฉพาะมิใช่เพื่อประกอบพิธีศาสนาหรือพิธีอื่นๆ เป็นระยะเวลาแห่งดนตรีเพื่อดนตรี เพลงส่วนใหญ่เป็นเพลงบรรเลง เพื่อฟังความไพเราะของเสียงดนตรีอย่างแท้จริง เป็นลักษณะดนตรีที่ต้องใช้แสดง

ความสามารถในการบรรเลงมากขึ้น การประสานทำนองแบบโพลีโฟนีใช้น้อยลงไป การประสานทำนองแบบโฮโมโฟนีถูกนำมาใช้มากขึ้น มีการนำกฎเกณฑ์มาใช้ในการแต่งเพลงอย่างเคร่งครัด รวมทั้งนำเอาองค์ประกอบของดนตรีมาใช้อย่างครบถ้วน มีการกำหนดอัตราจังหวะ กำหนดให้จำนวนจังหวะสม่ำเสมอเท่ากันทุกห้อง การเขียนเพลงในยุคนี้สนใจความแตกต่าง (Contrast) การใช้จังหวะ มีทั้งจังหวะช้า และเร็ว สลับกันไปตามจำนวนของท่อนเพลง การเขียนทำนองเพลง มีการพัฒนาให้มีหลักเกณฑ์และมีความสมดุล เช่น ทำนองประโยคหนึ่งจะแบ่งเป็น 2 วรรค คือ วรรคถาม และวรรคตอบ ให้มีความยาวเท่าๆ กัน ด้านเสียงประสานนั้นก็พัฒนาก้าวหน้าต่อไปอีก นำการเปลี่ยนบันไดเสียงในระหว่างบทเพลงมาใช้แล้วจึงกลับมาหาบันไดเสียงเดิมในตอนจบเพลง ในด้านน้ำเสียงนั้นยุคนี้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ การจัดวงออร์เคสตรา ใช้เครื่องดนตรีครบทุกประเภท ได้มีการประดิษฐ์เครื่องดนตรีใหม่ๆ ที่ได้ใช้กันมาจนถึงปัจจุบันหลายเครื่องที่สำคัญที่สุด คือ เปียโน (Piano) เพลงที่นิยมแต่งก็พัฒนามาจากสมัยบาโรค แต่ได้มีการปรับปรุงให้ยิ่งใหญ่ขึ้น รวมทั้งเพลงประเภทอุปรากร โอราทอรีโอ คอนแชร์โต โซนาตา และเพลงซิมโฟนี ซึ่งต่อมานิยมแต่งมากที่สุด คือ เพลงซิมโฟนี

นักดนตรีในยุคนี้ได้แก่

1. โจเซฟไฮเดิน (Franz Joseph Haydn ค.ศ. 1732 - 1828) ผู้นี้ได้วางรากฐานทางด้านเพลงซิมโฟนีไว้มากและแต่งเพลงซิมโฟนีไว้ถึง 104 เพลง จนได้รับฉายาว่าเป็น “บิดาแห่งเพลงซิมโฟนี” และยังได้ปรับปรุงสตริงควอเตท (String Quartet) ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart ค.ศ. 1756 - 1791) ได้รับการยกย่องมากอีกท่านหนึ่ง ซึ่งได้แต่งเพลงต่างๆ ไว้มากและแต่ละเพลงล้วนมีความไพเราะมาก

3. เบโธเฟน (Ludwig Van Beethoven ค.ศ. 1770 - 1827) มีผลงานต่างๆ ที่น่าประทับใจมากมาย

5.) ยุคโรแมนติก

ดนตรีสมัยนี้เริ่มประมาณปี ค.ศ. 1820 – 1900 ถือว่าเป็นยุคทองของดนตรี ดนตรีมีได้เป็นเอกสิทธิ์ของผู้นำทางศาสนาหรือการปกครอง ได้มีการแสดงดนตรี (Concert) สำหรับสาธารณชนอย่างแพร่หลาย นักดนตรีแต่ละคนมีโอกาสดูออกซึ่งความรู้สึกของตนเองได้เต็มที่ และต้องการสร้างสไตล์การเขียนเพลงของตนเองด้วย ทำให้เกิดสไตล์การเขียนเพลงของแต่ละท่านแตกต่างกัน

อย่างมาก **ในยุคนี้ใช้ดนตรีเป็นเครื่องแสดงออกของอารมณ์**

อย่างเต็มที่ ทุกๆ อารมณ์สามารถถ่ายทอดออกมาได้ด้วยเสียงดนตรีอย่างเห็นได้ชัด ดนตรีในยุคนี้จึงไม่คำนึงถึงรูปแบบ และความสมดุล แต่จะเน้นเนื้อหา ว่าดนตรีกำลังจะบอกเรื่องอะไร ให้อารมณ์อย่างไร เช่น แสดงออกถึงความรัก ความโกรธ ความเศร้าโศกเสียใจ หรือความกลัว ด้านเสียงประสานก็มักจะใช้คอร์ดที่มีเสียงไม่กลมกลืน เช่น คอร์ดโครมาติก (Chromatic Chord) หรือ คอร์ดที่มีระยะขั้นคู่เสียงกว้างมากขึ้นๆ เช่น คอร์ด 7,9 หรือ 11 นอกจากจะแสดงถึงอารมณ์แล้ว คีตกวียังชอบเขียนเพลงบรรยายธรรมชาติเรื่องนิยายหรือความคิดฝันของตนเอง โดยพยายามทำเสียงดนตรีออกมาให้ฟังได้ใกล้เคียงกับสิ่งที่กำลังบรรยายมากที่สุด เพลงที่มีแนวเรื่องหรือทิวทัศน์ธรรมชาติเป็นแนวการเขียนนี้เรียกว่า **ดนตรีพรรณนา (Descriptive Music)** หรือ **โปรแกรมมิวสิก (Program Music)** สำหรับบทเพลงที่คีตกวีได้พยายามถ่ายทอดเนื้อความมาจากคำประพันธ์หรือบทร้อยกรอง (Poem) ต่างๆ แล้วพรรณนาสิ่งเหล่านี้ ออกมาด้วยเสียงของดนตรีอย่างเหมาะสมนั้น จะเรียกบทเพลงแบบนี้ว่า **ซิมโฟนิคโพเอ็ม (Symphonic Poem)** ต่อมาภายหลังเรียกว่า **โทนโพเอ็ม (Tone Poem)**

ในยุคนี้เป็นสมัยชาตินิยมทางดนตรีด้วย (Nationalism) คือ คีตกวีจะแสดงออกโดยใช้ทำนองเพลงพื้นเมืองประกอบไว้ในเพลงที่แต่งขึ้น หรือแต่งให้มีสำเนียงของชาติตนเองมากที่สุด โดยใช้บันไดเสียงพิเศษของแต่ละชาติ ซึ่งเป็นผลให้คนในชาติเดียวกันเกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน รักชาติบ้านเมืองเกิดความหวงแหนทุกสิ่งทุกอย่างบนแผ่นดินที่อาศัยอยู่ เช่น ซีเบลิอุส (Jean Sibelius) แต่งเพลง ฟินแลนด์ (Finlandia) โชแปง (Frederic Chopin) แต่งเพลง มาซซูกา (Mazurka) และโพลเน็ส (Polonaise) นอกจากนี้ยังมีคีตกวีชาติอื่นๆ อีกมาก คีตกวีที่มีชื่อเสียงในสมัยนี้ ได้แก่

1. ซีเบลิอุส (Jean Sibelius ค.ศ. 1865 - 1957)

2. ลิสซต์ (Franz Liszt ค.ศ. 1811 - 1886)
3. เม็นเดลโซห์น (Felix Mendelssohn ค.ศ. 1809 - 1847)
4. โชแปง (Frederic Chopin ค.ศ. 1810 - 1849)
5. ชูมานน์ (Robert Schumann ค.ศ. 1810 - 1856)
6. วากเนอร์ (Richard Wagner ค.ศ. 1813 - 1883)
7. บรามส์ (Johannes Brahms ค.ศ. 1833 - 1897)
8. ไชคอฟสกี (Peter Ilyich Tchaikovsky ค.ศ. 1846 - 1893)

6.) ยุคอิมเพรสชันนิสติก

ในตอนปลายของศตวรรษที่ 19 จนถึงตอนต้นของศตวรรษที่ 20 (1890 - 1910) ซึ่งอยู่ในช่วงของยุคโรแมนติก มีดนตรีที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยเดอบุสซี ผู้ประพันธ์เพลงชาวฝรั่งเศส *โดยการใช้ลักษณะของบันไดเสียงแบบเสียงเต็ม (Whole-tone Scale)* ทำให้เกิดลักษณะของเพลงอีกแบบหนึ่งขึ้น เนื่องจากลักษณะของบันไดเสียงแบบเสียงเต็มนี้เองทำให้เพลงในยุคนี้มีลักษณะ ลึกลับ ไม่กระจ่างชัด เพราะคอร์ดที่ใช้จะเป็นลักษณะของอ็อกเมนเต็ด (Augmented) มีการใช้คอร์ดคู่ 6 ขนาน ลักษณะของความรู้สึกที่ได้จากเพลงประเภทนี้จะเป็นลักษณะของความรู้สึก “คล้าย ๆ ว่าจะเป็น” หรือ “คล้าย ๆ ว่าจะเหมือน” มากกว่าจะเป็นความรู้สึกที่แน่ชัดลงไปว่าเป็นอะไร ซึ่งเป็นความประสงค์ของการประพันธ์เพลงประเภทนี้ ชื่ออิมเพรสชันนิสติก หรือ อิมเพรสชันนิซึมนั้น เป็นชื่อยุคของศิลปะการวาดภาพที่เกิดขึ้นในฝรั่งเศส โดยมี **Monet, Manet** และ **Renoir** เป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นมา ซึ่งเป็นศิลปะการวาดภาพที่ประกอบด้วยการแต้มแต่งสีเป็นจุด ๆ มิใช่เป็นการระบายสีทั่ว ๆ ไป แต่ผลที่ได้ก็เป็นรูปลักษณะของคนหรือภาพวิวได้ ทางดนตรีได้นำชื่อนี้มาใช้ ผู้ประพันธ์เพลงในแนวนี้นอกจากเดอบุสซีแล้วยังมี ราเวล ดูคาส เติลลูส สตราวินสกี และโซห์นเบิร์ก เป็นต้น

7.) ยุคศตวรรษที่ 20

เริ่มจากปี ค.ศ. 1900 จนถึงปัจจุบัน ดนตรีในยุคนี้มีความหลากหลายมาก เนื่องจากสภาพสังคมที่เป็นอยู่ คีตกวีพยายามที่จะสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมา มีการทดลองการใช้เสียงแบบแปลก ๆ การประสาน ทำนองเพลงมีทั้งรูปแบบเดิม และรูปแบบใหม่ คีตกวีเริ่มเบื่อและรู้สึกอึดอัดที่จะต้องแต่งเพลงไปตามกฎเกณฑ์ที่ถูกบังคับ โดยระบบทฤษฎีแจ๊สและบันไดเสียงเมเจอร์ และไมเนอร์ จึงพยายามหาทางออกต่าง ๆ กันไป มีการใช้เสียงประสานอย่างอิสระ ไม่เป็นไปตามกฎของดนตรี จัดลำดับคอร์ดทำตามความต้องการของตน ตามสีสันของเสียงที่ตนต้องการ ทำนองไม่มีแนวที่ชัดเจนรัดกุม เหมือนทำนองยุคคลาสสิก หรือโรแมนติก ฟังเพลงเหมือนไม่มีกลุ่มเสียงหลัก ในครึ่งหลังของสมัยนี้ การดนตรีรุดหน้าไปอย่างไม่ลดละ นอกจากมีการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์

ทางด้านทฤษฎีแล้ว ยังมีการใช้เครื่องไฟฟ้าเข้ามาประกอบด้วย เช่น มีการใช้เสียงซึ่งทำขึ้นโดยระบบไฟฟ้า เป็นสัญญาณเสียงในระบบอนาล็อกหรือดิจิทัล หรือใช้เทปอัดเสียงในสิ่งแวดล้อมต่างๆ มาเปิดร่วมกับดนตรีที่แสดงสดๆ บนเวที และเสียงอื่นๆ อีกมากยุคนี้จึงเป็นสมัยของการทดลองและบุกเบิก

นักแต่งเพลงที่อาจเรียกได้ว่ามีชื่อเสียงที่สุด และเขียนเพลงไว้มากที่สุดในหลายๆ สไตล์ คือ

1. อิกอร์ สตราวินสกี

(Igor Stravinsky ค.ศ. 1882 - 1971) เป็นชาวรัสเซียแต่อพยพ

ไปอยู่ในอเมริกาและโอนสัญชาติเป็นอเมริกัน สตราวินสกี นับว่าเป็นนักประพันธ์เพลงในระดับอัจฉริยะเหนือผู้อื่นในยุคเดียวกัน

2. บาร์ตอค (Bela Bartok ค.ศ. 1881 - 1945) เป็นชาวฮังการี เขียนเพลงโดยใช้คอร์ดกระด้างเป็นหลัก เน้นจังหวะซัด และมีการเปลี่ยนอัตราจังหวะอยู่เสมอ

3. เกิร์ชวิน (George Gershwin ค.ศ. 1898 - 1937) เป็นชาวอเมริกัน บิดาเป็นชาวรัสเซียเขียนเพลงโดยนำหลักการเพลงแจ๊ส และเพลงละตินอเมริกันมาผสมผสานกัน เพลงที่มีชื่อเสียงคือ Fascinating Rhythm, The Man I Love, Our Love is Here to Stay, Rhapsody in Blue

❖ ประวัติสังคีตทางด้านดนตรีสากล

1.) อันโตนิโอวีวัลดี (Antonio Vivaldi)

อันโตนิโอวีวัลดี หรือ Antonio Vivaldi คือ ตำหนานแห่ง

นักดนตรีเพลงคลาสสิกชาวอิตาลี ซึ่ง Antonio Vivaldi เป็นหนึ่งในคีตกวีคนสำคัญที่มีชื่อเสียงมากในสมัยบาโรก เกิดเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2221 (ค.ศ. 1678) ที่เมืองเวนิซ และเสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2284 (ค.ศ. 1741) ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย อายุรวม 63 ปี โดยไม่มีตำราหรือเอกสารใด ๆ กล่าวถึงการสมรสจึงเชื่อกันว่าอันโตนิโอวีวัลดี ไม่มีภรรยาและบุตร อยู่ตัวคนเดียวในวัยชราและจากโลกนี้ไปในประเทศที่ไม่ใช่บ้านเกิดของตนเองทั้งนี้ Antonio Vivaldi เป็นลูกของนักไวโอลินประจำโบสถ์แห่งหนึ่งในอิตาลี ทำให้เขาได้รับการฝึกฝนไวโอลินและต้องมนต์แห่งเสียงดนตรีจากผู้เป็นพ่อ เมื่อ

อายุได้ 25 ปี Antonio Vivaldi ได้กลายมาเป็นบาทหลวง ควบคู่ไปกับเป็นครูสอนไวโอลินที่สถานรับเลี้ยงเด็กกำพร้า จากกิริยาท่าทางความใจบุญและผมสีแดง ตลอดจนการแต่งเนื้อแต่งตัวของเขา ทำให้คนทั่วไปเรียกเขาว่า "**Il preterosso**" (the red priest) หรือเป็นภาษาไทย ว่า "**พระแดง**" นั่นเอง

อย่างไรก็ดี จากการที่ได้เป็นครูสอนไวโอลินให้เด็กหญิงกำพร้า Antonio Vivaldi จึงเป็นผู้ที่ทำให้เกิดวงออร์เคสตราหญิงล้วนขึ้น และนั่นก็ได้กลายเป็นวงออร์เคสตราที่มีเอกลักษณ์เป็นที่จดจำวงหนึ่งในสมัยนั้น จนกล่าวได้ว่าชื่อเสียงของ อันโตนิโอวีวัลดี เป็นที่รู้จัก และมีอิทธิพลต่อดนตรีตะวันตกมากมาย

นอกจากนี้ **Antonio Vivaldi** ยังเป็นผู้สร้างคอนแชร์โตแบบที่มีนักเดี่ยวเครื่องดนตรีและเป็นต้นแบบให้คีตกวีรุ่นหลังนิยมทำตาม ทั้งในสมัยคลาสสิก และโรแมนติก ทำให้ โยฮันน์ เซบาสเตียนบาค ที่ได้รู้จักกับเขาเช่นชมเขามากจนกระทั่งได้ยืมหัวข้อที่ Antonio Vivaldi กล่าวถึงไว้หลายหัวข้อมาถ่ายทอด หรือปรับเปลี่ยนใหม่ และมีนักแต่งเพลงในศตวรรษที่ 20 ของอิตาลีคนหนึ่ง ชื่อ คาเซลลา (Casella) ได้เขียนยกย่องงานของ Antonio Vivaldi ไว้ว่า ...

"เป็นผู้สร้างงานชิ้นมาด้วยความประณีตบรรจงอย่างยิ่ง สามารถทำให้ผู้ฟังปล่อยอารมณ์เคลิบเคลิ้มตามเนื้อและทำนองเพลงได้โดยไม่รู้ตัว"

ในส่วนของผลงานการประพันธ์เพลงของ อันโตนิโอวีวัลดี หรือ Antonio Vivaldi โดยมากมักเป็นเพลงสำหรับร้องและเล่นด้วยเครื่องดนตรีประเภทสตริง (String) มีผู้ชอบฟังมากมายงานของเขามีมากไม่แพ้คีตกวีคนอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันนี้ยังมีต้นฉบับเก็บรักษาไว้ที่ห้องสมุดเมืองเดรสเดน (Dresden Library) ประเทศเยอรมนี อย่างสมบูรณ์

สำหรับผลงานที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของ **Antonio Vivaldi** หรือ อันโตนิโอวีวัลดี ได้แก่ คอนแชร์โต กรอซโซ ชุด The Four Seasons, Concerto in E minor for Cello & Orchestra, Concerto for violin in A minor, Concerto for Two Trumpet and Strings

2.) โยฮันน์ เซบาสเตียนบาค (Johann Sebastian Bach)

เป็นคีตกวีและนักออร์แกนชาเยอรมัน เกิดเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2228 (ค.ศ. 1685) ในครอบครัวนักดนตรีที่เมืองไอเซินนาค บาคแต่งเพลงไว้มากมายโดยดั้งเดิมเป็นเพลงสำหรับใช้ในโบสถ์ เช่น "แพชชั่น" บาคถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2293 ที่เมืองไลพ์ซิก

ภาคเป็นนักประพันธ์ดนตรีสมัยบาโรค เขาสร้างดนตรีของเขาจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของยุคสมัย ภาคมีอิทธิพลอย่างสูงและยืนยาวต่อการพัฒนาดนตรีตะวันตก แม้แต่นักประพันธ์เพลงผู้ยิ่งใหญ่ เช่น โมซาร์ท และ เบโทเฟน ยังยอมรับภาคในฐานะปรมาจารย์

งานของภาคโดดเด่นในทุกแง่มุมด้วยความพิถีพิถันของบทเพลงที่เต็มไปด้วย ท่วงทำนอง เสียงประสานหรือ เทคนิคการสอดประสานกันของท่วงทำนองต่าง ๆ รูปแบบที่สมบูรณ์แบบ เทคนิคที่ฝึกฝนมาเป็นอย่างดี การศึกษาค้นคว้า แรงบันดาลใจอันเต็มเปี่ยม รวมทั้งปริมาณของบทเพลงที่แต่ง

ทำให้งานของภาคหลุดจากวงจรทั่วไปของงานสร้างสรรค์ที่ปกติแล้วจะเริ่มตันเจริญเติบโตถึงขีดสุดแล้วเสื่อมสลายนั่นคือไม่ว่าจะเป็นเพลงที่ภาคได้ประพันธ์ไว้ตั้งแต่วัยเยาว์หรือเพลงที่ประพันธ์ในช่วงหลังของชีวิตนั้นจะมีคุณภาพทัดเทียมกัน

3.) Wolfgang Amadè Mozart

วัยเด็ก (ค.ศ. 1756 – ค.ศ. 1772)

โมซาร์ทเป็นบุตรของนักประพันธ์เพลงชาวเยอรมัน เลโอโพลด์ โมซาร์ท (ค.ศ. 1719 – ค.ศ. 1787) รองประธานโบสถ์ในความอุปถัมภ์ของเจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งซัลสบูร์ก (Salzbourg) กับแอนนา มาเรียเพิร์ต (Anna Maria Pert) (ค.ศ. 1720 – ค.ศ. 1778) โวล์ฟกัง อมาเด (โมซาร์ทมักจะเรียกตนเองว่า “Wolfgang Amadè Mozart” ไม่เคยถูกเรียกว่า อมาเดอุส ตลอดช่วงเวลาที่เขายังมีชีวิตอยู่ ไม่แม้กระทั่งในรายการบันทึกของพิธีศีลจุ่ม โดยได้รับชื่อละตินว่า “JoannesChrysostomusWolfgangusTheophilus Mozart”) ได้แสดงให้เห็นอัจฉริยภาพทางดนตรี ก่อนวัยอันควร ตั้งแต่อายุสามขวบ เขามีหูที่ยอดเยี่ยม และความจำที่แม่นยำ ความสามารถพิเศษยิ่งยวด ทำให้เป็นที่น่าฉงนแก่ผู้คนรอบข้าง และเป็นแรงกระตุ้นให้บิดาของเขา ให้สอนฮาร์ปซิคอร์ดแก่เขา ตั้งแต่อายุห้าขวบ โมซาร์ทน้อยเรียนไวโอลินและออร์แกน เป็นเครื่องดนตรีชิ้นต่อมา ตามด้วยวิชาเรียบเรียงเสียงประสาน เขารู้จักการแกะโน้ตจากบทเพลงที่ได้ยิน และเล่นทวนได้อย่างถูกต้อง ตั้งแต่วัยยังไม่รู้จักอ่านเขียนและนับเลข เมื่ออายุหกขวบ (ค.ศ. 1762) เขาก็แต่งเพลงชิ้นแรกได้แล้ว (เมนูเอ็ตKV.2, 4 และ 5 และ อัลเลโกรKV.3)

ระหว่าง ค.ศ. 1762 ถึง ค.ศ. 1766 เขาได้เดินทางออกตระเวนแสดงคอนเสิร์ตกับบิดา (ที่เป็นลูกจ้างของเจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งซเรตเตนบาค (Schrattenbach) และมาเรีย-อานนา ฟีสาวคอนโต (มีชื่อเล่นว่า “แนนเนิร์น” เกิดเมื่อปี ค.ศ. 1751) พวกเขาเปิดการ

แสดงในนครมิวนิคเป็นแห่งแรก ตามมาด้วยกรุงเวียนนา ก่อนที่จะออกเดินสายครั้งใหญ่ทั่วทวีปยุโรป ซึ่งเริ่มตั้งแต่ มิวนิคออกสบูร์กมันน์ไฮม์แฟรงค์เฟิร์ตบรัสเซล ปารีส ลอนดอน เฮกอัมสเตอร์ดัมดีน ลียง เจนีวา โลซาน) การแสดงของเขาประทับใจผู้ชมเป็นอย่างมาก และยังทำให้เขาได้พบกับแนวดนตรีใหม่ๆอีกด้วย เขาได้พบกับนักดนตรีสามคนที่ต้องจดจำเขาไปตลอดชีวิต อันได้แก่โยฮันโชเบิร์ต ที่กรุงปารีส โยฮันน์คริสเตียน บาค (บุตรชายคนรองของ โยฮันน์ เซบาสเตียนบาค) ที่กรุงลอนดอน และเบอร์นัว แมร์ลียงผู้ซึ่งไม่เป็นที่รู้จัก ที่เมืองปาตู แมร์ลียงนี่เองที่ทำให้โมซาร์ทได้ค้นพบ*เปียโนฟอร์ท* ที่ถูกคิดค้นขึ้นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 และโอเปร่าในแบบของชาวอิตาลีเยน แมร์ลียงยังได้สอนให้เขาแต่งซิมโฟนีอีกด้วย เมื่อปี ค.ศ. 1767 โมซาร์ทได้ประพันธ์โอเปร่าเรื่องแรก ตั้งแต่อายุได้ 11 ปี ชื่อเรื่อง *อพอลโล กับ ไฮยาซิน* (K.38) เป็นบันเทิงคดีภาษาละติน ที่แต่งให้เปิดแสดงโดยคณะนักเรียน ของโรงเรียนมัธยม ที่ขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัยแห่งเมืองซัลสบูร์ก เมื่อเขาเดินทางกลับถึงประเทศออสเตรีย เขาได้เดินทางไปยังกรุงเวียนนาบ่อยครั้ง และได้แต่งโอเปร่าสองเรื่องแรก ได้แก่ *นายบาสเตียน กับ นางบาสเตียน* และ *ลา ฟินตา ซ้อมปลิว* ตลอดช่วงฤดูร้อนปี ค.ศ. 1768 เมื่อมีอายุได้ 12 ปี

ในปีถัดมา เขาได้รับการแต่งตั้ง จากเจ้าชายอาร์คบิชอป ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการคอนเสิร์ต บิดาของเขาได้ขอลาพักงาน โดยไม่รับเงินเดือนเพื่อพาเขาไปท่องเที่ยวที่ประเทศอิตาลี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1769 ถึง ค.ศ. 1773 โมซาร์ทได้เดินทางไปประเทศอิตาลีหลายครั้งเพื่อไปศึกษาเกี่ยวกับโอเปร่า อันเป็นรูปแบบดนตรีที่เขาใช้ประพันธ์ การแต่งงานของฟิกาโร (*Le Nozze di Figaro*) ,ดอน โจวานนี, โคลลี ฟาน ตุตเต้, ซลู่วิเศษ (*Die Zauberflöte*) ฯลฯ เขาสามารถนำเสียงดนตรีอันสูงส่งเหล่านี้ออกมาสู่โลกได้ จากใส่ใจในความกลมกลืนของเสียงร้อง และ ความสามารถในการควบคุมเสียง อันเกิดจากเครื่องดนตรีหลากหลายชิ้น

โชคไม่ดีที่ ในวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1771 เจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งแซรดเตน บาคได้สิ้นชีพิตักษัย เจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งโคลโลเรโดได้กลายมาเป็นนายจ้างคนใหม่ของเขา

รับใช้เจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งโคลโลเรโด (ค.ศ. 1773 – ค.ศ. 1781)

โมซาร์ทไม่มีความสุขที่บ้านเกิดของเขา เนื่องจากนายจ้างใหม่ ไม่ชอบให้เขาออกไปเดินทางท่องเที่ยว และยังบังคับรูปแบบทางดนตรี ที่เขาได้ประพันธ์ให้กับพิธีทางศาสนา เมื่อมีอายุได้ 17 ปี เขาไม่ยินดีที่จะยอมรับข้อบังคับนี้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเขากับอาร์คบิชอป เสื่อมถอยลงในอีกสามปีต่อมา โชคดีที่เขาได้รู้จักกับ โยเซฟ เฮย์เดิน ซึ่งก็ได้มาเป็นเพื่อนโต้ตอบทางจดหมาย และเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันตลอดชีวิต

“ข้าต้องการพูดต่อหน้าพระเจ้า ในฐานะชายผู้ซื่อสัตย์ บุตรชายของท่านเป็นคិតกรวีย์ยิ่งใหญ่ที่สุดเท่าที่ข้าเคยรู้จัก ไม่ว่าจะเป็นการรู้จักเป็นการส่วนตัวหรือรู้จักเพียงในนาม เขามีรสนิยม และนอกเหนือจากนั้น เป็นศาสตร์ทางการประพันธ์ดนตรีที่ยิ่งใหญ่ที่สุด”

ในจดหมายที่ โยเซฟ เฮย์เดิน เขียนถึง เลโอโปลด์ โมซาร์ท

“มีเขาเพียงคนเดียวเท่านั้นที่รู้จักเคล็ดลับที่จะทำให้ข้าหัวเราะ และสัมผัสจิตวิญญาณส่วนที่อยู่ลึกสุดของข้าเอง”

วอลฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท กล่าวถึงโยเซฟ เฮย์เดิน

ในปีค.ศ. 1776 โมซาร์ทมีอายุได้ 20 ปี และได้ตัดสินใจเดินทางออกจากเมืองซัลสบูร์ก อย่างไรก็ตาม เจ้าชายอาร์คบิชอป ได้ปฏิเสธไม่ให้บิดาของเขาไปด้วย และบังคับให้เขาลาออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการคอนเสิร์ต หลังจากการเตรียมการเป็นเวลาหนึ่งปี โมซาร์ทได้จากไปพร้อมกับมารดา โดยเดินทางไปยังนครมิวนิคเป็นแห่งแรก ที่ซึ่งเขาหาตำแหน่งงานไม่ได้ จากนั้นจึงไปที่เมืองออกสบูร์ก และท้ายสุดที่มันน์ไฮม์ ที่ซึ่งเขาได้ทำความรู้จักกับนักดนตรีมากมาย อย่างไรก็ตาม แผนการที่จะหาตำแหน่งงานของเขาไม่เป็นผลสำเร็จ ในระหว่างนั้นเองที่เขาได้ตกหลุมรักอลอยเซีย วีเบอร์ นักเต้นระบำแคนตาตาสาวอย่างหัวปักหัวปำ ที่ทำให้บิดาของเขาโกรธมาก และขอให้เขาอย่าลืมหาชีพนักดนตรี โมซาร์ทมีหนี้สินล้นพ้นตัว เขาเริ่มเข้าใจว่าจะต้องออกหางานทำต่อไป และออกเดินทางไปยังกรุงปารีสในเดือนมีนาคม ปีค.ศ. 1778

เป็นอิสระที่กรุงเวียนนา (ค.ศ. 1782-ค.ศ. 1791)

ในปีค.ศ. 1781 โมซาร์ทเดินทางไปยังกรุงเวียนนากับเจ้าชายอาร์คบิชอปแห่งโคโลเรโด ผู้ได้เลิกจ้างโมซาร์ทที่เวียนนา โมซาร์ทจึงตั้งรกรากฐานอยู่ที่เวียนนา เมื่อเห็นวาทชนชั้นสูงเริ่มชอบใจในตัวเขา และในปีเดียวกันนั้น โมซาร์ทได้แต่งงานกับคอนสแตนซ์ วีเบอร์ (นักร้อง(โซปราโน) ซึ่งเป็นน้องสาวของ อลอยเซีย วีเบอร์ ซึ่งโมซาร์ทเคยหลงรัก) โดยที่บิดาของโมซาร์ทไม่เห็นด้วยกับงานวิวาห์นี้ โมซาร์ทและคอนสแตนซ์มีลูกด้วยกันถึงหกคน ซึ่งเพียง 2 คนรอดพ้นวัยเด็ก

ปีค.ศ. 1782 เป็นปีที่ดีสำหรับโมซาร์ทโอเปร่าเรื่อง Die Entführung aus dem Serail ประสบความสำเร็จอย่างมาก และโมซาร์ทก็ได้แสดงคอนเสิร์ตชุดที่เขาเล่นในเปียโนคอนแชร์โตของเขาเอง

ระหว่างปีค.ศ. 1782 – ค.ศ. 1783 โมซาร์ทได้รับอิทธิพลจากผลงานของบราดและแฮนเดิลผ่านบารอนก๊อตตเฟร็ด วอน สวีเทน (Baron Gottfried van Swieten) แนวเพลงของโมซาร์ทจึงได้รับอิทธิพลจากยุคบารอคตั้งแต่นั้นมา อย่างที่เห็นได้ชัดในท่อนฟิวก์ของ ซลู่วิเศษ และซิมโฟนี หมายเลข 41

ในช่วงนี้เองโมซาร์ทได้มารู้จักและสนิทสนมกับโยเซฟ เฮเดิน โดยทั้งสองมักจะเล่นในวงควอเตตด้วยกัน และโมซาร์ทก็ยังเขียนควอเตตถึงหกชิ้นให้เฮเดิน เฮเดินเองก็ทิ้งในความสามารถของโมซาร์ท และเมื่อได้พบกับลีโอโปลด์ พ่อของโมซาร์ท ได้กล่าวกับเขาว่า “ต่อหน้าพระเจ้าและในฐานะคนที่ซื่อสัตย์ ลูกของท่านเป็นนักประพันธ์ที่ดีที่สุดที่ผมเคยได้พบหรือได้ยิน เขามีรสนิยม และมากกว่านั้น เขามีความรู้เรื่องการประพันธ์” เมื่อโมซาร์ทอายุมากขึ้น เขาก็ได้รับอิทธิพลจากนักปราชญ์แห่งศตวรรษที่ 18 และเป็นฟรีเมสันที่อยู่ในสาขาโรมัน คาทอลิกโอเปร่าสุดท้ายของโมซาร์ทแสดงถึงอิทธิพลฟรีเมสันนี้

ชีวิตของโมซาร์ทมักพบกับปัญหาทางการเงินและโรคภัยไข้เจ็บ โมซาร์ทยอมไม่ได้รับค่าจ้างสำหรับงานของเขา และเงินที่เขาได้รับนั้นก็ถูกผลาญด้วยวิถีชีวิตที่หรูหราอลังการ

โมซาร์ทใช้ชีวิตในช่วงปีค.ศ. 1786 ที่กรุงเวียนนาในอพาร์ทเมนต์ที่จนถึงวันนี้ยังสามารถเข้าชมได้ที่ดอมกาส5 (Domgasse 5) หลังโบสถ์เซนต์สตีเฟน (St. Stephen's Cathedral) โมซาร์ทประพันธ์ Le nozze di Figaro และ Don Giovanni ณ ที่แห่งนี้

บั้นปลายชีวิต

บั้นปลายและการเสียชีวิตของโมซาร์ทยังคงเป็นเรื่องที่หาข้อสรุปยากสำหรับนักวิชาการ เพราะมีทั้งตำนานและเรื่องเล่าแต่ขาดหลักฐาน มีทฤษฎีหนึ่งสันนิษฐานว่าสุขภาพของโมซาร์ทเริ่มแยลงทีละเล็กละน้อย และโมซาร์ทเองก็รับรู้สุขภาพนี้ซึ่งปรากฏขึ้นในงานประพันธ์ของเขา แต่นักวิชาการที่ไม่เห็นด้วยอ้างถึงจดหมายที่โมซาร์ทเขียนถึงครอบครัว ที่ยังมีทัศนคติที่สดใส และปฏิภริยาของครอบครัวเมื่อได้ข่าวเรื่องการเสียชีวิตของโมซาร์ท การเสียชีวิตของโมซาร์ทยังเป็นเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ ใบมรณภาพของโมซาร์ทบันทึกไว้ว่าเขาเสียชีวิตเพราะ “ไข้ไทฟอยด์” และมีทฤษฎีมากมายที่พยายามอธิบายการเสียชีวิตให้ละเอียดมากขึ้น ชกาลที่ โมซาร์ทเสียชีวิตในเวลาประมาณ 01.00 น. วันที่ 5 เดือนธันวาคม ปีค.ศ. 1791 ในขณะที่เขากำลังประพันธ์เพลงเรเคียม ที่ประพันธ์ไม่เสร็จ ตามตำนานที่เล่าลือ โมซาร์ทตายโดยที่ไม่เหลือเงินและถูกฝังในหลุมศพของคนอนาถา ร่างของโมซาร์ทถูกฝังอย่างเร่งรีบในที่ฝังศพสาธารณะ เพราะระหว่งที่นำศพไปนั้นเกิดมีพายุแรงและฝน ลูกเห็บตกอย่างหนัก ทำให้หีบศพถูกหย่อนไว้ร่วมกับศพคนยากจนอื่นๆ ไม่มีเครื่องหมายใดว่านี่คือศพของโมซาร์ท

แต่ข้อเท็จจริงก็คือ โมซาร์ทไม่เป็นที่นิยมชมชอบอย่างที่เคยเป็นอีกต่อไป เขายังคงมีงานที่มีรายได้ดีจากราชสำนัก และยังได้รับเงินอุดหนุนจำนวนมากจากส่วนอื่นๆ ของยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกรุงปราก ยังมีจดหมายขอความช่วยเหลือทางการเงินของโมซาร์ทหลงเหลืออยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้เป็นหลักฐานว่าเขาจนเพราะรายจ่ายเกินรายรับ ศพของ

เขาไม่ได้ถูกฝังในหลุมฝังศพรวม แต่ในสุสานของชุมชนตามกฎหมายของปีค.ศ. 1783 แม้ว่าหลุมศพดั้งเดิมในสุสานเซนต์มาร์กจะหายไป แต่ก็มีป้ายหลุมศพที่ตั้งไว้เป็นอนุสรณ์สถานในเซนต์อัลเฟร็ดฮอฟ

ในปีค.ศ. 1809 คอนสแตนซ์ได้แต่งงานใหม่กับจอร์จนิโคเลาส์ ฟอน นีสเสน นักการทูตชาวเดนมาร์ก (ชาตค.ศ. 1761 มรณะค.ศ. 1826) ผู้ซึ่งหลงใหลคลั่งใคล้ในตัวโมซาร์ทอย่างมาก ถึงกับแต่งเรื่องราวเกินจริงจากจดหมายของโมซาร์ท และแต่งชีวประวัติของคีตกวีเอกอีกด้วย

โมซาร์ทมีชีวิตอยู่ตรงกับระหว่างรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ สมัยอยุธยา และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) สมัยรัตนโกสินทร์

4.) ลุดวิก ฟาน เบโทเฟน(Johann van Beethoven)

เบโทเฟนเป็นตัวอย่างของศิลปินยุคโรแมนติกผู้โดดเดี่ยว และไม่เป็นที่เข้าใจของบุคคลในยุคเดียวกันกับเขา ในวันนี้ เขาได้กลายเป็นคีตกวีที่มีคนชื่นชมยกย่องและฟังเพลงของเขากันอย่างกว้างขวางมากที่สุดคนหนึ่ง ตลอดชีวิตของเขามีอุปสรรคนานัปการที่ต้องฝ่าฟัน ทำให้เกิดความเครียดสะสมในใจเขา ในรูปภาพต่างๆ ที่เป็นรูปเบโทเฟน สีหน้าของเขาหลายภาพแสดงออกถึงความเครียด แต่ด้วยจิตใจที่แข็งแกร่งของเขา ก็สามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆในชีวิตของเขาได้ ดำเนินที่คงอยู่นิรันดร์เนื่องจากได้รับการยกย่องจากคีตกวีโรแมนติกทั้งหลาย เบโทเฟนได้กลายเป็นแบบอย่างของพวกเขาเหล่านั้นด้วยความเป็นอัจฉริยะที่ไม่มีใครเทียมทาน ซิมโฟนีของเขา (โดยเฉพาะอย่างยิ่งซิมโฟนีหมายเลข 5 ซิมโฟนีหมายเลข 6 ซิมโฟนีหมายเลข 7 และ ซิมโฟนีหมายเลข 9) และคอนแชร์โตสำหรับเปียโนที่เขาประพันธ์ขึ้น (โดยเฉพาะอย่างยิ่งคอนแชร์โตหมายเลข 4 และ 5) เป็นผลงานที่ได้รับความนิยมมากที่สุด แต่ก็มีได้รวมเอาความเป็นอัจฉริยะทั้งหมดของคีตกวีไว้ในนั้น

